

ES POT ATURAR L'OCUPACIÓ

Ilan Pappé

Historiador israelià

Ponència transcrita, pronunciada en anglès

Bona tarda. Avui parlaré sobre l'ocupació a Palestina i les vies a seguir per acabar amb ella. Començaré suggerint que hauríem d'anar amb molt de compte quan utilitzem el terme ocupació quan parlem de Cisjordània i de la Franja de Gaza. Ocupació significa habitualment un projecte temporal pel qual un país assumeix el poder d'una part d'un altre país i la comunitat internacional i les institucions de dret internacional reconeixen la possibilitat de l'ocupació com el resultat d'una guerra o d'un conflicte i han acceptat una sèrie de regles que obliguen l'ocupant i l'ocupat en les seves relacions, especialment si estem parlant d'un Estat com Israel que vol ser acceptat al món occidental i formar-ne part. Res del que passa avui dia a Palestina, a Cisjordània i a la Franja de Gaza, i res del que ha passat en els darrers 40 anys, s'ajusta a aquesta descripció d'ocupació. No és temporal, no és un projecte que es regeixi per la llei i normes internacionals, és alguna cosa més, actualment és molt pitjor que una ocupació. La història moderna de l'ocupació, gairebé a tot arreu del món, té un començament i un final. És molt difícil veure un final a l'ocupació israeliana, primer de tot perquè l'elit política israeliana no ho veu com una ocupació. Estan disposats a anomenar-lo ocupació, per tal de no ser objecte de les crítiques internacionals i per tal de ser vistos com a part d'aquesta comunitat de nacions civilitzades, però ells mai han pensat que això és una ocupació, no pensen encara avui que és una ocupació.

Per fer front a una malaltia i tenir un bon pronòstic necessitem primer un bon diagnòstic, necessitem analitzar a què ens enfrontem abans que puguem proposar la manera de solucionar-ho, o en aquesta metàfora, la manera de curar-ho. I si continuem parlant com a ocupació nosaltres només tindrem una solució, la que les elits polítiques internacionals han ofert a israelians i palestins en els darrers 40 anys, que ha estat dos Estats per a dos pobles i que només té en compte la seguretat d'Israel, sense una solució pels refugiats palestins, sense la creació real d'un Estat palestí, tot el que ha vingut sota el procés d'Oslo i tot el que va seguir al procés d'Oslo. Això és el que passa si parlem de la realitat a Cisjordània i a la Franja de Gaza com a una ocupació, l'única cosa que podem fer és parlar del final de l'ocupació. Segons el que diuen els diplomàtics, líders, polítics occidentals, sobretot els nord-americans, ells realment no es refereixen al final de l'ocupació, perquè realment no pensen que Israel ocupa Cisjordània i la Franja de Gaza. Fins i tot l'administració nord-americana al llarg de la seva història, i la majoria dels governs europeus al llarg de la seva història, accepten bàsicament que la definició israeliana de la situació a Cisjordània i la Franja de Gaza és quelcom molt complex que només els israelians entenen, però que nosaltres no podríem anomenar una ocupació perquè no som polítics, no tenim temps d'entrar a fons en el tema i endegar una mena de procés de pau, almenys sempre que el conflicte no es desbordi més enllà de les fronteres del que avui anomenem Israel i Palestina.

Per tant, si no és una ocupació, què és? Sóc historiador i quan em faig aquesta pregunta sobre aquesta idea, quan em pregunto com descriure millor la realitat de Cisjordània i la Franja de Gaza, he de tornar als orígens, he de tornar enrere en la història, perquè sense la història em trobo que no em puc explicar el present. Hi ha

dos tipus d'història que expliquen el que veiem avui a Cisjordània i la Franja de Gaza. Hi ha una història de llarga durada que els francesos anomenen de *longue durée*, és una llarga història que podeu llegir en el meu llibre *The Ethnic Cleansing of Palestine*, del qual no en parlarem avui perquè parlem d'ocupació. Només breument, és la història del sionisme des de la seva aparició a Palestina a finals del segle XIX fins el 1948. Aquesta és la primera, la història de llarga durada, la història d'un moviment polític, el sionisme, que va venir d'Europa per buscar un refugi segur pels jueus d'Europa i trobar un territori on els jueus poguessin ells mateixos trobar-se com un moviment nacional. I al triar un lloc on hi vivia altra gent des de feia centenars d'anys, aquest moviment polític es va convertir en colonialista, un colonialisme estable. I la fórmula bàsica per sobreviure del moviment sionista, i que encara és la fórmula bàsica de supervivència en la ment de molts israelians, és la necessitat de tenir el màxim del que és Palestina amb el menor nombre possible de palestins a Palestina. Per sobreviure necessites també altres coses, per tant no és un projecte fàcil, vols ser part de les democràcies occidentals, vols també ser una democràcia, és el desig sincer dels líders del sionisme. Era el desig sincer dels líders del sionisme en el passat i és el desig sincer dels polítics avui dia. Ells realment volien establir una democràcia però també volien que tots els palestins marxessin de Palestina, i les dues coses no es poden donar a la vegada, tu no pots ser una democràcia i tenir una política continuada i una ideologia de neteja ètnica. No poden ser les dues coses alhora. Però pel moviment sionista, pels líders de l'Estat d'Israel, la prioritat és molt clara: primer sobreviure, per tant, la neteja ètnica és més important que la democràcia, liberalisme, drets humans i drets civils. Els altres valors poden estar en joc sempre que no xoquin amb l'objectiu principal de tenir el màxim possible de Palestina amb el menor nombre possible de palestins. Per tant, aquesta és la història de llarga durada.

Però hi ha una història recent que és també molt important per entendre avui la situació a Cisjordània i la Franja de Gaza. La història de llarga durada és important per entendre la qüestió palestina en la seva totalitat però si volem centrar-nos en l'ocupació, com és anomenada, per entendre l'ocupació, ens hem de centrar en la història recent. I això ens porta a 1967 per descomptat, a juny de 1967, per veure com podem entendre què va passar a la guerra de juny 1967 i que encara avui debaten els historiadors, ¿què va provocar la guerra, qui la va començar realment, era inevitable? Totes aquestes coses són molt fascinants i interessants per nosaltres, com a historiadors, però voldria deixar-les de banda, voldria destacar el fet que va ser una guerra i el resultat d'aquesta guerra, i centrar l'atenció que el juny de 1967 l'exèrcit israelià controlava el que avui anomenem Cisjordània i la Franja de Gaza i que allà hi vivia més d'un milió i mig de palestins. Aquest no és un fet que es pugui debatre.

Però les dues històries coincideixen en aquest moment, el 10 de juny de 1967, la història llarga de la ideologia sionista i els seus objectius i què van fer el 1948 i la història de 1967, es troben en diversos punts, hi ha una coincidència entre la història de llarga durada i la història recent. Un punt va ser el fet que la mateixa gent que va decidir el 1948 la neteja ètnica dels palestins que he descrit en el meu llibre, la mateixa gent que va prendre la decisió de desposseir gairebé un milió de palestins en 1948, la mateixa gent que va aconseguir el que perseguia des d'una posició de superioritat en 1967, per tant estem parlant de polítics i generals que tenien l'experiència de l'expulsió de palestins en una fugida massiva, ja ho havien fet, no era nou per a ells, la idea d'aconseguir un objectiu polític que en la llei internacional és descrit com un crim contra la humanitat, la desposseïció de la gent de les seves cases, els seus camps, pobles i ciutats. Llavors, aquest és un punt de trobada.

El segon punt de coincidència entre les dues històries, fins el 1948 i el que va començar el 1967, és el fet que els dissenyadors de la ideologia estaven encara motivats per la força, darrera els dissenyadors de les polítiques a l'Israel de 1967. Per

tant aquesta idea de necessitat de tenir el màxim possible de la Palestina històrica - que ara és Israel, Cisjordània i la Franja de Gaza junts- i tenir en ella els menys palestins possibles, és encara el marc ideològic en el qual els dissenyadors de la política treballen l'any 1967, com ho era en 1948. Però hi ha diferències entre les dues dates, 1948 i 1967. Els polítics israelians, o aquells que dissenyaven les polítiques el 1967, es van imposar a ells mateixos: no podem fer a Cisjordània i la Franja de Gaza el que vam fer el 1948 a Palestina. Això no vol dir que ells no perseguissin el que hem parlat abans, que no perseguissin l'expulsió dels palestins de Cisjordània, d'on un gran nombre de persones van ser expulsades, però van decidir que no podien fer el mateix, que no podien implementar la mateixa escalada d'expulsió que en 1948. Per tant per a molts, des del seu punt de vista, la majoria de gent que viu a Cisjordània i a la Franja de Gaza -on per cert hi ha molts refugiats de la neteja ètnica de 1948-, molta d'aquesta gent, com els mateixos dissenyadors de les polítiques, realment volen estar a les seves cases, pobles i ciutats. És molt diferent de 1948. Però el territori de Cisjordània i la Franja de Gaza havia de romandre israelià per sempre. Com podien romandre israelianes per sempre? Ells encara no ho sabien en el 1967. També hi havia el fet que hi havia una pressió internacional per retirar-se i també hi havia el fet que voldrien involucrar-se algun dia en un procés de pau i llavors haurien de parlar de la possibilitat de marxar dels territoris. De fet molta gent, que no són part de l'elit política a Israel, contempla aquesta possibilitat, és per això que tenim aquesta mena de debat encara avui a la societat israeliana entre aquells que s'anomenen a ells mateixos els del camp de la pau, disposats a abandonar els territoris, i aquells que s'autoanomenen del camp nacional, que volen retenir els territoris. Però això és només una farsa, els polítics del centre mai es podien imaginar una retirada israeliana dels territoris ocupats, ells no poden imaginar un control directe de l'autonomia palestina, tot tipus de models, però mai un model que divideixi totalment Israel, que molts d'ells veuen com la casa de la nació jueva.

Tenim sort -per raons que serien bones en una altra conferència-, però hi ha una interessant tendència a Israel d'obrir documents històrics, molt més que a Espanya per cert, he de dir que som molt més bons a l'hora d'obrir documents classificats que a Espanya, els israelians i les autoritats israelianes són excel·lents a l'hora de deixar els historiadors que recerquin i esbrinin sobre el passat. Ens podríem preguntar per què, perquè cada vegada que obrim un document confidencial o classificat minvem i afeblim el seu posicionament. És a dir que els documents de l'any 1967 estan oberts i a l'abast i pots tenir accés a les actes i els debats del govern israelià des del primer dia de l'anomenada "ocupació". I aquesta és la font a partir de la qual jo he arribat a la conclusió que estaven ja decidits prèviament a que aquesta zona, aquest territori, sempre formi part de l'Estat israelià, tal com n'eren conscients, tal i com queda expressat i reflectit en aquestes discussions i debats, que haurien d'intentar amagar aquesta ambició seva, ja que no seria fàcilment digerible pel món si afirmessin obertament que aquesta és la seva veritable política. És a dir que buscaven maneres, alguna manera de fer una cosa i escriure-ho d'una altra manera. I, evidentment, a mesura que passava el temps, van esdevenir experts en fer això, fins un cert punt.

Hi havia una cosa molt interessant pel que fa a aquest grup de persones que havien de decidir què fer amb Cisjordània i amb la Franja de Gaza. Formaven part d'un govern que representava gairebé a tots els partits polítics de la ideologia sionista. Mai abans i mai després en la història israeliana hem tingut un govern tan representatiu. I això és molt important perquè sabien que podien prendre decisions històriques perquè eren molt representatius, tenien persones del camp del Partit Sionista o Socialista MAPAM a l'esquerra i Menahem Begin i els seus associats a la dreta. De manera que sabien que representaven l'espectre polític sionista plenament i això penso que els va donar molta motivació per prendre decisions dràstiques, no eren una minoria. I crec que aquesta és una de les raons per les quals a partir de l'any 1967 fins l'any 2008 les

decisions bàsiques que van prendre aleshores el mes de juny de l'any 1967 no han canviat. Tots els governs israelians posteriors –i la meva suposició és que tots els governs israelians del futur- s'adheriran a aquelles decisions bàsiques que van prendre el mes de juny de l'any 1967.

I tenen un dilema. He descrit el dilema anteriorment. A veure, com pots conservar els territoris -no pots expulsar la seva gent però no vols convertir-los tampoc en ciutadans israelians. Ara estic escrivint un llibre sobre aquest tema i jo anomeno les decisions principals que van prendre l'any 1967 "el megapresent de Palestina". Jo crec que el que van decidir l'any 1967 -i saben que això és el que van decidir- va ser crear la presó més gran que la humanitat ha vist mai, un milió i mig de persones quedarien sotmeses al règim d'una presó, d'una presó senzillament, o d'un centre de detenció. I van desenvolupar des de bon començament dues versions, dos models d'aquesta megapresó. La primera versió la podria anomenar una presó a l'aire lliure. Si els palestins accepten aquesta realitat i no qüestionessin el dret d'Israel de controlar cada aspecte de la seva vida aleshores tindrien una certa mesura d'autonomia dins d'aquesta megapresó, d'aquesta presó a gran escala, podrien bellugar-se, podrien fins i tot treballar com els presoners de fet tenen el dret a treballar algunes vegades fora de la presó, poden treballar fora de la presó i poden gestionar els seus propis assumptes i poden fins i tot gestionar els seus assumptes de manera més independent si aquesta fórmula es manté. Des de molts punts de vista –i aquesta és la meua pròpia interpretació, segurament molts de vosaltres no hi esteu d'acord- jo crec que el que els israelians van oferir als palestins a l'Acord d'Oslo de l'any 1993 i un altre cop a Camp David l'any 2000 va ser el millor model de presó a l'aire lliure que se'ls podia acudir. Però quan el model de presó a l'aire lliure va ser rebutjat perquè els palestins, conscients, no van acceptar això com un fet de la vida, i encara era una presó a l'aire lliure, és a dir, que fins i tot el més petit refús o rebuig de les regles portava en si un terrible càstig. I no estem parlant dels interns d'una presó, estem parlant d'homes i dones que viuen en poblets, en ciutats, però la seva vida està sent gestionada com en una gran presó, fins i tot amb un model de presó a l'aire lliure. Imagineu-vos què succeeix quan els israelians van decidir -i ho han decidit varies vegades, la darrera vegada que van decidir sobre el segon model va ser l'any 2000-, quan decideixen passar d'una presó a l'aire lliure, al que jo anomenaria una presó de màxima seguretat, on com a intern no tens els drets, se't despulla dels drets que tens en una presó a l'aire lliure i on a cada acció es respon amb un càstig col·lectiu. I no us ho he de descriure perquè tots vosaltres sabeu com es viu la vida sota aquestes condicions en els darrers vuit anys en ambdues zones, a la Franja de Gaza i a Cisjordània. Cadascuna d'aquestes zones és gestionada com una presó de màxima seguretat. Gestionar una presó d'aquesta mida -imagineu-vos, col·locar un milió i mig de persones en una situació així i després de 40 anys aquest milió i mig de persones esdevenen més de tres milions de persones- és una cosa molt elaborada, és un projecte molt complex.

I a mi el que em sorprèn com a historiador quan analitzo l'any 1967 i llegeixo els documents, a mi el que em sorprèn és que em sento gairebé vell per l'eficàcia i per l'agilitat i la rapidesa, pel ritme ràpid amb què les autoritats israelianes i els que són responsables de la política han reclutat a milers i milers i milers de persones per gestionar aquesta megapresó, han preparat a centenars d'advocats i de funcionaris per gestionar aquesta megapresó. I tot ho van fer al cap de dues setmanes després de l'ocupació, molt poques coses es van necessitar després, durant el mes de juliol i agost. Quan va acabar el mes de juny de 1967 ja existia la infraestructura del codi militar, que és una part molt important de l'aparell d'aquesta megapresó, l'estructura de les regles castrenses, de les regles militars, que controlen tots els aspectes de la vida dels palestins, doncs això ja estava executat íntegrament. Posteriorment seria substituït per una administració civil però és clar això no va implicar gaire canvi, només

el nom va canviar. Doncs bé, la infraestructura del Shabak, és a dir, del servei secret, ja era operativa, ja operava molt bé al final del mes de juny de 1967 amb una fórmula molt ben coneguda, que només pot ser presa de la història de les presons del món.

Cal tenir en compte un altre aspecte, la idea que tot allò que necessites per part de les autoritats ve amb un preu, arriba amb un preu, i la moneda principal no són els diners, no és part de la teva casa, no és part del teu producte agrícola, amb el que pagues és amb la col·laboració. Vols un quiosc? Promet-me que seràs un col·laborador. Vols afegir una habitació a casa teva? Promet-me que seràs un col·laborador. Vols estudiar a la Universitat? M'has de prometre i jurar que seràs un col·laborador. És per això que tants palestins van anar a les veritables presons dins de la megapresó quan van rebutjar esdevenir col·laboradors, quan van dir sí ho faré, però després no podien fer-ho, i és per això que els israelians han aconseguit tenir un sistema col·laboracionista perquè per a algunes persones era l'única sortida, era l'única manera d'existir. Això no té res a veure amb l'ocupació, això està relacionat amb un sistema que deshumanitza completament l'altre, es tracta d'un únic i gran crim, no té absolutament res a veure amb l'ocupació. El llenguatge que necessitem per tal de descriure aquestes polítiques no és el llenguatge de l'ocupació i de l'antioocupació, de processos de pau i de conflictes, no, el llenguatge que necessitem emprar és el llenguatge criminal, de crims, criminals i víctimes.

Després –i suposo que estareu d'acord amb mi- hem vist la maduració en la fase final de la construcció d'aquesta megapresó. El mur, les tanques electrificades, tot allò que actualment és la presència tangible, física al paisatge, prèviament era una presència invisible, ara ho pots veure amb els teus propis ulls: punts de verificació, bloquejos de carretera, tanques electrificades, murs, no els que encerclen tot Cisjordània o la Franja de Gaza, sinó al voltant de cada poble, de cada aldea, de cada poblet, actualment hi ha una tanca electrificada o un mur. Perquè la presó de màxima seguretat va catalitzar una resistència palestina encara més forta i quan va arribar la resistència palestina més forta, la necessitat, a partir de la mentalitat de la megapresó, l'única cosa que podia arribar com a resposta era tenir una presó de màxima seguretat encara més segura. O sigui, no és prou tenir càstigs col·lectius, enderrocament de cases, deportació de persones, assassinats de persones, necessitaven empresonar la gent físicament, en els seus pobles, a les seves llars, etc.

Ara bé, com podem sortir-nos d'això? Aquest ha estat el diagnòstic, aquest ha estat l'anàlisi i no voldria parlar massa temps perquè veritablement el que voldria, espero que tindrem temps pel col·loqui, a mi m'agradaria molt establir un diàleg i un col·loqui amb vosaltres, preguntes i respostes. Ara, jo penso que el primer que hem de fer com ja he dit és anomenar-ho amb un terme més adient, no hi ha res de dolent en continuar parlant de l'ocupació, a mi l'única cosa que em preocupa és l'aspecte conceptual, el rerefons conceptual, jo vull que la gent vagi més enllà del terme "ocupació" perquè vegin un sistema, un sistema maligne. No són persones malignes, els israelians no són persones dolentes o malignes, jo sóc israelià i no m'anomenaria mai una persona maligna, hi ha gent molt bona que viu a Israel, però el sistema és maligne, el seu sistema és maligne perquè es basa en la pressuposició que els palestins no són éssers humans, no només no són éssers humans sinó que a més a més són un passiu, són un problema. Jo tinc alguns estudiants del doctorat que han analitzat el llenguatge emprat pels israelians en els darrers vint anys pel que fa als palestins en els mitjans de comunicació i en el món acadèmic. Sempre hi ha un problema amb els palestins, sempre impliquen una amenaça, els palestins són sempre una càrrega, un problema, no són éssers humans i han de ser tractats com a problemes, com a amenaces, càrregues. I jo crec que hem d'intentar informar-nos del sistema que funciona a Israel, informar-nos almenys a Europa, espero que algun dia també a Nord-amèrica s'informaran, i aleshores potser algun dia fins i tot també a Israel. Entendre

que es tracta d'un sistema intencionat, entendre com funciona pot obrir-nos el camí i guiar-nos cap el desmantellament i l'abolició d'aquest sistema maligne. Té tants aspectes aquest sistema que no serà fàcil, no serà una tasca fàcil. Per exemple – espero que l'intendent ho estigui fent bé i no tingui problemes amb la meua sintaxi- té una eficiència ineficient. Que ho ha dit bé l'intendent? Esperem que sí. Té una eficiència ineficient i a posta, a posta els israelians produeixen un nombre limitat de permisos per a tot, per bellugar-se, per anar a l'hospital, per anar a les escoles, ho fan a posta, emeten un nombre limitat de permisos que mai no puguin satisfer el nombre de palestins que viuen sota el seu control, de manera que és inevitable que per a la major part de les persones no hi haurà mai cap permís. I aleshores et diran ho sento, ho sento, hem d'esdevenir més eficients, però són súper eficients, ho fan a posta senzillament.

Un altre aspecte d'aquesta complexitat són les polítiques arbitràries intencionades, és a dir, és un oximoró, és una contradicció de termes, però cada soldat i cada policia i cada funcionari que treballa als territoris ocupats sap perfectament bé que pot fer una de dues coses, o bé utilitzar les reglamentacions que estan escrites en documents o en un llibre, o decidir de sobte el que vulgui decidir, i els palestins mai no ho sabran, fins i tot si ho haguessin llegit, i algunes de les ments legals de Cisjordània ho han fet, fins i tot si llegissin els centenars i centenars de lleis i decrets i reglamentacions i regles que els israelians han emès des de l'any 1948, fins i tot si ho llegissin tot i pensessin: molt bé, li direm al nostre poble què poden esperar pel que fa al dret de carreteres si veuen un coló israelià, etc., no els hi servirà perquè hi ha dues opcions, o bé es comportaran segons les regles o bé decidiran no comportar-se segons les regles i punt i s'ha acabat. I depèn d'ells, és totalment arbitrari, poden decidir en el moment com abusar i deshumanitzar els palestins, perquè hi ha un entorn general que és així com pots gestionar una megapresó.

Hem d'autoinformar-nos sobre la complexitat, d'una banda, però també sobre la malignitat d'aquest sistema. És molt important. I amb tota la por que tots sentim de ser condemnats com a antisemites i de dir que els jueus no tenen el dret a existir, si diferenciéssim entre el sistema i el poble, penso que estaríem amb una base moral sòlida i forta. Però és clar, això no serà prou, evidentment, però és un bon inici, un bon començament per tal d'intentar canviar el diccionari que utilitzem pel que fa a Israel i Palestina. Hauríem de canviar les converses que mantenim sobre diàlegs, conflictes, com si hi hagués dues bandes, com si hi hagués dues parts que tenen la mateixa responsabilitat pel que està passant, o el mateix poder. No es tracta d'un conflicte entre dos països, no hi ha dues parts en aquesta història, hi ha un ocupant i un ocupat, hi ha un colonitzador i un colonitzat, hi ha un posseïdor i un desposseït o refugiat, hi ha un que victimitza i una víctima. I jo no conec en el sistema legal de cap país, de cap sistema, un model que digui que la dona ferida o la dona violada ha de negociar amb el violador o amb el que l'ha ferit, no es negocia sota aquests termes quan hi ha un cas clar de victimització, acabes de soca-rel amb el crim i castigues el criminal. És l'única manera d'anar cap el futur, cap negociació funcionaria en aquesta etapa, en aquest estat de coses.

Finalment haurem de negociar, evidentment que sí, perquè la qüestió palestino-israeliana no és únicament sobre el final de la megapresó militar, això només forma part de la història, els refugiats, els palestins dins d'Israel, els drets dels jueus dins d'Israel, tot això hauria de ser negociat, sens dubte, es tracta d'un esforç conjunt per tal de trobar una manera de viure plegats. Però no podem començar aquestes negociacions mentre la megapresó existeixi. I una de les diferències principals entre el que els israelians van oferir a l'Acord d'Oslo i posteriorment a Camp David i el que es necessita fer, una de les principals diferències és que els israelians van dir si els palestins fessin això i això altre, nosaltres revisaríem la megapresó, potser fins i tot un

bon dia l'abandonaríem. Això no succeirà mai, hauria de ser més aviat a l'inrevés, desmantelleu la megapresó i aleshores podem començar a negociar. Si no negociem sobre el desmantellament de la megapresó, tingueu per descomptat que no podeu continuar, sempre i quan aquest crim continuï sent perpetrat pels israelians.

Ara bé, com aconseguïeu arribar a una situació que forci Israel a acabar amb aquest sistema maligne que es va crear l'any 1967? Per milions de palestins és una excel·lent pregunta, per a la qual no tinc una resposta fàcil però intentaré a la darrera part de la meua intervenció donar-vos algunes pinzellades sobre aquesta possibilitat. Durant molts anys –com molts de vosaltres suposo veu creure, i jo també– l'esforç diplomàtic, pensàvem tots, canviaria la realitat sobre el terreny a Cisjordània i a la Franja de Gaza. Crec que ara ja tots som més assenyats i tots tenim una perspectiva històrica i sabem que l'anomenat procés de pau va proporcionar a Israel una ombrel·la, una cobertura sota la qual va continuar expandint la seva colonització mitjançant els assentaments i els seus projectes de megapresó arreu de Cisjordània i de la Franja de Gaza. De manera que si continuem -i la major part dels nostres polítics europeus ho fan-, si continuem parlant de la necessitat de negociar i de fer que les dues parts s'uneixin, l'Autoritat Palestina i el Govern israelià, si continuem concentrant els nostres esforços en aquesta direcció, això únicament significarà que es construirà un altre assentament, una altra colònia, un altre palestí serà deportat, un altre palestí serà assassinat i un altre mur serà construït. Aquesta és l'única fórmula que existeix pel discurs continuat del Quartet, les Nacions Unides, Estats Units, Rússia i la Unió Europea, que són els que orquestren l'espectacle del procés de pau. Ningú parla ja del procés de pau, ni ells mateixos s'ho creuen, no tenen ja l'energia de tractar amb això i, evidentment, amb la crisi financera que tenim ara i tota la resta de la història, ni tan sols senten que han de justificar la manca d'interès que tenen pel que fa a aquest tema.

Per tant, no és l'esforç diplomàtic el camí de futur. Alguns palestins, evidentment, creuen que la resistència armada és el camí de futur, sota diferents formes, podem entendre d'on prové això, i podem entendre també la motivació per això. Però també els que som historiadors hem de dir la veritat, la veritat encara que sigui molt amarga i que a la gent no li agradi, la resistència armada no ha tingut èxit i això ha permès als israelians trobar pretextos addicionals per augmentar la malignitat, per empitjorar la situació. No té gaire importància si vius en un camp de refugiats de Jenin on la major part de generacions de l'edat entre vuit i vint-i-cinc anys han desaparegut degut a les polítiques israelianes. Podem entendre la resistència en totes les seves formes, fins i tot els terroristes suïcides, si fan un canvi o no fan un canvi. Però aquells de nosaltres que no vivim al camp de refugiats de Jenin i que tenim la responsabilitat de fer una reflexió estratègica hem d'adonar-nos que això tampoc funciona, no funciona i potser no funcionarà mai. Potser hi ha una tercera via, no la via diplomàtica, no la via de la lluita armada, perquè no ha funcionat per alliberar ni tan sols un centímetre quadrat d'aquell territori, potser l'opinió pública i la societat civil d'Occident, que juga un paper molt important en la vida dels israelians, en la seva capacitat de romandre a Israel, potser ells organitzaran una campanya que seguirà el model de la campanya contra l'apartheid a Sud-àfrica, per exemple, durant el moment més àlgid del sistema de l'apartheid. Encara no ho hem provat, potser funcionaria això, potser un missatge clar, un missatge no violent: "els israelians, especialment els israelians no oficials, no sou benvinguts sempre i quan continueu mantenint a tres milions de persones dins d'una megapresó, no sou benvinguts. Us ho prohibim, us estem boicotejant dels llocs on voleu ser, on considereu que pertanyeu, els llocs que considereu els centres de les nacions civilitzades". Potser això funcionaria, no ho sé. Però jo no veig cap altra via de futur. Evidentment sempre hi ha esdeveniments més enllà de qualsevol profecia i no m'estic referint a aquests: una guerra regional, un canvi a la política nord-americana, la Xina i l'Índia esdevenen més importants,... Jo sóc un petit ciutadà de peu, jo no puc canviar les polítiques de Nord-amèrica, de la Xina o fins i tot d'Espanya, és a dir, que

no sóc com un activista preocupat per la possibilitat que una guerra entre Israel i Iran o entre Israel i Hezbolà o un canvi de president als Estats Units siguin les meves esperances per un futur diferent. Probablement no ho són pas, però tanmateix jo no tinc res a veure amb això, però sí que tinc molt a veure amb intentar galvanitzar i catalitzar i detonar i reclutar persones arreu d'Europa per exercir pressió sobre els Governos perquè segueixin una política diferent. I és una llarga lluita, s'han necessitat vint-i-un anys perquè el moviment antiapartheid a Europa arrossegés els Governos perquè comencessin a fer polítiques antiapartheid perquè se suprimís el sistema d'apartheid a Sud-àfrica. Jo penso que és una possibilitat. Crec que no tenim cap altra possibilitat, cap altra opció, si no és concentrar-nos en aquesta possibilitat ara, perquè l'equilibri de poder sobre el terreny és tal que si no fem això –i penso que podem tenir èxit- hi ha molt poques probabilitats, primer pels palestins, pel que fa a les polítiques israelianes futures de destrucció, però també pels israelians -que me'ls estimo molt- perquè després de la destrucció de Palestina seguiria la destrucció d'Israel perquè el món àrab i el món musulmà en un futur a llarg termini mai els perdonaran i mai no oblidaran i mai no podran sostenir o dur a terme una vida normal a l'Orient Mitjà, i poden acabar com els creuats si no van amb compte.

És a dir, que per benefici de tots i, encara que sigui difícil per a mi com a israelià dir això, crec que la darrera oportunitat de canviar la realitat sobre el terreny i d'acabar la misèria de tants milions de palestins que viuen en aquesta megapresó, la darrera oportunitat és formar un enorme i massiu moviment polític i social a Europa, a Estats Units i a la resta del món que entengui la importància de Palestina i d'Israel per a l'estabilitat i la seguretat del món sencer i que entenguin també que el que s'està fent és per benefici dels pobles que viuen allà i no contra els seus propis interessos i benestar. Mireu, la major part dels blancs de Sud-àfrica que rebutjaven i que eren contraris al règim de sancions contra Sud-àfrica avui pensen que era l'únic camí de futur i molt millor que qualsevol acció violenta que s'hagués pres contra ells. No és fàcil desprogramar una ideologia com el sionisme, no és gens fàcil i ho dic per experiència pròpia, és molt difícil alliberar-te d'això, d'aquesta ideologia, però probablement és l'única manera d'anar cap el futur i la pressió de l'exterior ens pot ajudar i Europa té un paper fonamental a jugar perquè Europa –i em refereixo a Europa en general, no estic indicant un país en particular-, els Governos europeus l'any 1948 van decidir que per tal de compensar el poble jueu pel que els havia succeït en territori europeu, per tal d'alguna manera d'alleugerir el pes dels seus pecats contra els jueus, permetrien el projecte sionista de desposseir els palestins i si és possible de desposseir a tots els palestins. Per tant Europa juga, Europa és responsable moralment parlant, tant com els israelians, de la desposseïció dels palestins. Això no hagués pogut fer-se sense aquest suport covard dels europeus, en lloc d'enfrontar-se al que li havien fet al poble jueu dins d'Europa, al territori europeu, van preferir que els plats trencats els paguessin els palestins. Hi havia opcions i eleccions i tries l'any 1948 que ara ja no tenim, però hi havia opcions l'any 1948, ja no són opcions a hores d'ara, és estúpid dir que hi ha opcions com aquestes actualment, aquestes opcions han desaparegut, ja no tenim elecció per crear una solució pel poble jueu, pel que li va passar al poble jueu a Europa, ni tan sols ho hem de debatre ja, fa mal a tots. Però no hem d'oblidar que Europa sí que té un paper a jugar i podem demanar a Europa i en particular a Alemanya, que bloqueja la major part de les iniciatives a l'hora d'intentar criticar i limitar Israel, hauríem de demanar a aquests Governos que juguin un paper més positiu, constructiu, i que li diguin al Govern israelià: vosaltres sou un Estat pirata mentre mantingueu la presó humana més gran mai vista a la història. Gràcies.

Col·loqui amb els assistents

Pregunta: M'ha sorprès de la intervenció de l'Illan que quan parla del camí que s'ha de seguir per canviar la situació ens ha parlat de canviar l'opinió de les societats occidentals, doncs sorprèn aquest buit que no hi ha cap paper a jugar per la societat palestina per ella mateixa, vull dir, no és una lluita emancipatòria, sinó que fins a cert punt han de venir els poders antigament colonials a resoldre el problema. Voldria saber, en aquest model que ha comentat, quin seria el rol a jugar per la població o la societat palestina per si mateixa.

Resposta: Els palestins, igual que els israelians, tindrien un paper decisiu a jugar en les negociacions pel que fa a l'acord final, sobre com exactament, quina aparença exacta tindria la pau per a tots, pels palestins a Israel, pels refugiats, pels israelians, i els europeus tenen ben poc a dir en aquest sentit, tenen un paper ben petit a jugar en aquest sentit. Ara, si accepteu la meua metàfora, hem de preguntar quin paper juguen els interns d'una presó, una presó il·legal, una presó abusiva, un gran centre de tortura, quin paper juguen les víctimes d'un sistema maligne com aquest, quin paper poden jugar? Penso que no poden jugar cap paper. A veure, han de jugar un paper positiu posteriorment, estic totalment d'acord, però per tal de permetre'ls jugar aquest paper primer se'ls ha d'alliberar.

Ara bé, hi ha dues maneres d'alliberar-los, existeix el moviment d'alliberament palestí, de tota mena i, com ja he dit, penso que després de 40 anys no han tingut cap èxit, potser tindran èxit, no ho sé, però fins ara no han tingut cap èxit. I no crec que tinguem més temps per esperar. I d'altra banda, una intervenció internacional, en benefici de tothom, per acabar amb aquesta estructura. Per tant, jo m'estic concentrant en un aspecte de la qüestió, on penso que Europa ha de jugar un paper fonamental i els palestins i els israelians no poden jugar un paper fonamental. Els palestins, evidentment, perquè estan dins de la presó, i hi ha molt poca cosa que puguis fer quan ets intern d'una presó, i els israelians perquè veritablement creuen que la presó és necessària, i es necessitarien anys i panys per reeducar-los, per dir-los que és una presó, perquè la major part d'ells no volen saber què està passant en aquesta presó, el 90% dels israelians no saben què passa dins d'aquesta presó i no volen saber-ho. I aquells que sí que ho saben no són prou forts com per fer un canvi dins d'Israel i és per això que he definit aquest paper específic per a Europa en aquest camí de futur que està relacionat amb el desmantellament d'aquesta presó. Però evidentment hi ha alguns factors addicionals que podem esperar que els palestins, i només els palestins, puguin dur a terme per tal de fer que aquesta lluita sigui més eficient, la unitat palestina hagués ajudat, un lideratge palestí de qualitat hagués ajudat indubtablement, però no el tenim, i això no és una raó prou bona com per deixar de lluitar pels éssers humans que ara estan entrant en l'any número 41 de viure en aquest infern que s'anomena la megapresó de Palestina. I és per això que em concentro en Europa.

P: Jo tenia un parell de qüestions. Una del passat i una altra del present. Estic d'acord, la corrent aquesta dels nous historiadors està desmuntant tots els mites contemporanis del sionisme, però a la vegada hi ha uns historiadors d'història antiga que estan desmuntant també els mites d'aquest sionisme des de la resistència de Masada que no va existir, des que no es troben evidències arqueològiques del primer temple, fins i tot que els romans no van expulsar mai el poble jueu d'allà, i alguns d'aquests llibres han tingut molt d'èxit a Israel com a vendes. Volia saber com valora tota aquesta aportació també historiogràfica.

I el present, i més en el de Haifa, que és una població important, una població palestina important, ha estat centrat en el tema de Cisjordània i Gaza però volia també conèixer el tema de la població palestina dins de l'Estat d'Israel, sobretot ara que tan a prop de Haifa com a Accre hi ha hagut uns incidents entre la població àrab i la població jueva, doncs quin rol té aquesta població, la població palestina, en tot aquest conflicte.

R: No és sorprenent que els llibres que qüestionen la mitologia del passat antic d'Israel siguin populars a Israel, especialment entre els joves, els joves laics, que voldrien autopercebre's com a molt diferents dels jueus ortodoxes, o la història dels jueus a l'exili com s'ha estudiat al llarg dels anys. Però és clar els llibres que s'escriuen sobre Cisjordània o sobre la Franja de Gaza, o fins i tot sobre la neteja ètnica de l'any 1948, no són gens populars. És com a Espanya, ara a Espanya podeu començar a parlar de l'expulsió dels jueus en el segle XV perquè això ja no molesta a ningú, ningú no us demanarà compensacions, ningú no us portarà als tribunals. Aleshores, amb els crims que van ser comesos fa sis-cents anys o fa set-cents anys pots ser molt obert, però aquest crim al qual m'estic referint continua a hores d'ara, continua mentre estem parlant, va començar l'any 1948 però mai no ha acabat, ni per un sol dia, i és clar aquesta és la raó per la qual aquest desenvolupament historiogràfic malauradament no té cap mena d'impacte ni popularitat sobre la societat israeliana. En un moment donat vaig cometre un error, vaig escriure un famós article al respecte, vaig pensar que el que nosaltres vam fer canviaria l'estat d'ànim i les actituds dels israelians, però em vaig equivocar, no estaven preparats, encara no estan preparats per entendre fins i tot els aspectes més bàsics, els fets bàsics, i és que vam arribar i vam expulsar el poble que ja hi vivia des de feia més de mil anys. Aquest fet elemental és una cosa que la major part dels israelians no entenen i no volen entendre, i no parlo de tota la resta, comencem només amb això, i no arribaràs enlloc a Israel.

Pel que fa a Haifa i als palestins dins d'Israel, jo crec que els esdeveniments a la ciutat del nord d'Aco o Accre, Sant Joan d'Accre, és un indicador de que hi ha tota mena d'existències palestines com a resultat del Naqba o de la Catàstrofe palestina de l'any 1948 i no tots els grups palestins en un moment donat estan en conflicte directe amb l'Estat d'Israel. Els palestins que viuen en camps de refugiats al Líban no estan constantment confrontats amb la política israeliana, en el passat sí, de l'any 1982 a l'any 2000 i fins i tot abans d'això, però recentment no hi ha hagut un contacte directe perquè els israelians tenen el que jo anomenaria un mapa d'urgències, hi ha grups palestins amb els quals han de tractar de manera més urgent i el seu problema, actualment, no són els refugiats del Líban, pensen que el seu problema no és la comunitat palestina dins d'Israel. Van pensar que el seu problema principal són els palestins de la Franja de Gaza. El segon problema són els palestins a Cisjordània. I només en tercer lloc són els palestins dins d'Israel, però aquests palestins viuen en unes condicions socials i econòmiques i sota una opressió nacional tal, que no serà sempre possible pels israelians dir-se a si mateixos, ens podem oblidar d'aquests palestins. I no té importància el que catalitzi aquesta confrontació, com no tenia importància el que va catalitzar la primera Intifada. El que detona un conflicte així no és important, els historiadors s'oblidaran d'això, el que és important és que és com la lava d'un volcà que pot entrar en erupció en qualsevol moment, o és com un terratrèmol, quan vius en una falla, en una àrea que pot experimentar un terratrèmol en qualsevol moment, la cosa explotarà, hi ha un potencial d'explosió enorme aquí que és el resultat de 60 anys, no 40 anys, 60 anys de discriminació, d'opressió i d'ocupació també. I jo crec que malauradament el que hem vist a Accre o a Aco en les darreres dues o tres setmanes és només un precursor, és només un inici i fàcilment podria difondre's a altres parts. Però torno a repetir, l'equilibri de poder entre els israelians i els palestins a Israel, com l'equilibri de poder entre els israelians i els palestins a la Franja de Gaza i a Cisjordània, és tal que els israelians tenen tota la força militar i no tenen cap mena d'inhibició, fins i tot d'arribar a expulsar els palestins d'Israel si pensessin que no poden resoldre el problema d'una manera més pacífica.

P: Vaya mi felicitación por delante por su denuncia permanente del conflicto israelo-palestino, sobre todo con perspectiva histórica siendo un israelí. Hace un año, la Fundación Alfonso Comín invitó al Dr. Barghouthi. Él terminó con una frase su exposición: por qué los israelíes hacían esto con los palestinos cuando eran todos

semitas, “¿por qué hacen esto con nosotros cuando somos semitas como ellos, como los israelíes?”. Usted ha dicho antes que a partir de la década de los sesenta parece ser que no se les quería dar a los palestinos la equivalencia en derechos como a los israelíes. Eso, lo que usted expone en sus libros, en sus obras, y también toda la historia contra el pueblo palestino, lo que conlleva es la aplicación de un derecho positivo en cierta manera parecido al que aplicaban los nazis contra los propios judíos, hebreos, en Europa y contra otros pueblos europeos también. ¿Cree usted que esta aplicación, que este derecho positivo contra el no reconocimiento de los propios derechos de los palestinos, como usted muy bien expone, se puede comparar en cierta manera a lo que hacían los nazis? Y la segunda cuestión ¿cree usted que Israel aplica un nihilismo hacia los pueblos que están alrededor de sus fronteras geopolíticas, por ejemplo la guerra del Líbano que usted también relata en uno de sus libros últimos? En esa guerra, yo he visto el Líbano y desde luego he visto gran parte del país destruido, atrasado, como dijo el primer ministro Olmert, veinte años. ¿Cree usted que esto no es un nihilismo como en cierta manera aplicaban los nazis en la segunda guerra mundial? Gracias.

R: Edward Said, que era un bon amic meu, el famós intel·lectual palestí que va morir massa jove, va dir una cosa amb la qual jo estic totalment d'acord. Ell va dir, d'una banda, que és molt comprensible, perquè voldríem comparar el sionisme amb el racisme, amb el feixisme i fins i tot amb el nazisme, si es vol. D'altra banda, va dir Edward Said, que no és útil per dues raons. I el cito perquè era idea seva i jo li dono tot el meu suport, va dir: “hi ha una cosa molt peculiar pel que fa el sionisme i és que només es dirigeix contra els palestins”. És un projecte tan únic en aquest sentit que, a diferència dels racistes que són racistes senzillament contra persones d'un color diferent, que no són com ells, la major part del racisme es basa en odiar l'altre que no és com tu, doncs aquest moviment ideològic particular es concentra únicament en els palestins, només en els palestins. I de fet, des de molts punts de vista, això inclou un missatge molt positiu envers els jueus, i envers els jueus que volen venir a Palestina. La meva pròpia família va ser salvada dels nazis pel moviment sionista. Per tant, jo crec que aquesta comparació a aquest nivell no és gaire útil. La segona raó és que evidentment, històricament és veritat que pel que fa el sionisme ha adoptat polítiques genocides contra els palestins i fins i tot pot adoptar polítiques genocides pitjors contra el poble palestí en un futur. Un historiador de la Universitat hebrea que va ser ferit en un atac, algú li va llençar una bomba, i afortunadament va sobreviure, quan va comparèixer al Parlament israelià, el Knesset, la primera cosa que va dir és: “vull recordar els israelians que no hi ha ni un sol poble en el món que sigui immune als gens dels nazis, tots podem esdevenir nazis, fins i tot els jueus”. I això no ho deia pel que fa a l'atac que havia rebut, ho va dir perquè el que veia a Israel era un deteriorament que fa possible un escenari com aquest. Aleshores jo penso que ja és prou dolent el que diem sobre el sionisme sense exagerar o sense exacerbar-ho o portar-ho massa lluny. És un moviment colonial que creu que la desposseïció dels palestins és legítima i que vol que el món li permeti ser un Estat racista mentre els palestins no estiguin fora de Palestina. I això ja és prou dolent, i això ja és prou perquè nosaltres exigim per part de la comunitat internacional que exerceixi pressió perquè canviï les seves polítiques. Jo sempre recordo que tenia un amic palestí a Halil, Hebrón, on la situació era molt dolenta, que em va telefonar i em va dir “el que estan fent és pitjor que el que feien els nazis”, si és com els nazis és terrible. A veure, ho podem entendre quan surt amb ràbia com a resposta a la política, ara bé, si vols parlar d'això amb un cap ben fred, si vols elaborar o desenvolupar una estratègia, penso que no és útil fer aquesta comparació.

P: Volia preguntar-te, en un dels teus llibres parles sobre els post-sionistes, el que passa és que s'acaba just amb la segona Intifada, i m'agradaria saber a l'actualitat si creus que hi ha possibilitat de que segueixin o n'hi hagi en un futur.

R: Doncs la resposta és que sí. A veure, el post-sionisme efectivament va ser aquesta mena de moment històric en el qual jo vaig pensar -i com he dit anteriorment em vaig equivocar completament-, jo vaig pensar que almenys alguns sectors de la societat jueva israeliana van començar a obrir-se, van començar a criticar el seu govern present i també van començar a mirar de manera crítica el passat. Jo vaig pensar que això era el començament o l'inici d'una cosa més gran i més il·lusionant. Després a la segona Intifada crec que el que va succeir és que la major part dels israelians van acceptar la definició governamental de la situació com una guerra, que hi ha una guerra per la supervivència d'Israel. I durant una guerra per la supervivència senzillament no comences debats que poden ser tolerats durant temps de pau. I, de fet, molts israelians que estaven disposats a criticar obertament el sionisme a Israel van entonar el mea culpa, van dir ho sentim, ens vam equivocar, demanem disculpes, i van fer un capgirament total, van tornar als fonaments essencials del sionisme. De manera que penso que el post-sionisme està mort com a moviment intel·lectual i com a moviment cultural. La major part dels seus dirigents han abandonat Israel i els que encara hi queden són un grup petit i silenciós. Tanmateix hi ha una cosa més important que el post-sionisme que s'està desenvolupant a Israel i que pot portar les llavors per a un futur millor a llarg termini, especialment si se li dóna poder a través del tipus de pressió que he descrit anteriorment des de fora. Hi ha una nova generació de joves -per esmentar-ne algun d'ells, la filla de l'ex cap del Mossad-, que va copsar els aspectes més importants de la vida com a jueu a Israel, com anar a l'exèrcit, i sense cometre els errors que nosaltres vam cometre fa deu o quinze anys, tot dient que nosaltres som post-sionistes o antisionistes o sionistes dietètics, ells no s'autoanomenen en aquests termes, diuen nosaltres com a joves de divuit anys no volem un exèrcit que gestiona una megapresó, sigui quin sigui el preu. Només això diuen, anirem a cada institut d'Israel i intentarem convèncer els joves que són sotmesos a rentats de cervell. I aquest és un grup molt petit, es diu New Profile, hi ha grups similars a aquest, no n'hi ha gaires naturalment, es tracta d'una gota a l'oceà però és una estratègia interessant, que no pren les grans qüestions ideològiques sinó que agafa els aspectes més humans, els temes humans. Un ésser humà normal i decent, després de 40 anys de veure aquesta megapresó no pot dir vull formar part d'aquest sistema. Potser després de quatre o cinc anys ja no ho veurem, potser d'aquí deu o vint anys encara no ets conscient, creus que estàs fent alguna cosa bé, però després de 41 anys ja no pots, com a persona decent, com a persona ètica i moral, no pots formar part d'això. Fins i tot si el Govern et sotmet a un rentat de cervell, no pot ser a l'època d'Internet, a l'època de la revolució de les telecomunicacions dels mitjans. És inacceptable. Potser era acceptable quan no hi havia televisió, quan no hi havia Internet i, senzillament, no ho podies saber, però ara? I per aquesta mateixa decència jo faig una crida fora d'Israel, i penso que no pots ser una persona decent a casa teva i donar suport a l'Estat d'Israel, ho sento, no pots. Com a persona decent tampoc podies donar el teu suport al sistema d'apartheid a Sud-àfrica, a les operacions de Nord-amèrica al Vietnam, o al sistema de Pinochet a Xile, o al racisme al sud dels Estats Units en els anys seixanta. La gent decent d'arreu del món finalment van dir prou i, entès que no tolerem altres coses en el món, aquesta és una de les coses que no hem de tolerar, pel benestar de tots els que viuen en aquesta zona per començar, però penso que per tothom. Sabem que aquestes coses no són limitades, no es limiten als indrets on passen, tenen una tendència a expandir-se i traspassar més enllà de les seves fronteres.

P: Parlant del títol d'aquesta exposició, m'agradaria saber la seva opinió. En parlar de l'ocupació m'ha semblat entendre, o almenys és la meva opinió, que no és massa pràctic en definitiva i que parlar o no parlar d'ocupació s'ha transformat en una trampa semàntica, és a dir, ens quedem amb les formes i ens oblidem del fons de la qüestió, i és poc pràctic parlar d'ocupació. Vostè creu que en comptes de parlar d'ocupació

podríem qualificar la situació actual del poble palestí i del poble israelià evidentment d'un neocolonialisme ètnic d'Estat, en el sentit que és un nou colonialisme que no té precedents en la història perquè va acompanyat d'una neteja ètnica i a més a més amb elements i mètodes de terrorisme d'Estat, és a dir, recolzats pels aparells de l'Estat? Es podria definir en comptes d'ocupació o no ocupació com a nou colonialisme ètnic d'Estat?

R: Sí, crec que és una bona manera d'aproximar-nos a la situació en termes d'entendre el que jo anomeno el punt de trobada entre la història de llarga durada i la història més recent per exemple. Efectivament, hi estic d'acord, penso que Israel és un Estat colonialista, neocolonial, en una època en què ja no hi ha neocolonialisme d'assentaments i per tant fas molt bé d'esmentar-ho. I una alternativa a l'ocupació és justament aquest terme. Em pregunto però, si poguéssim utilitzar-lo més enllà de l'esfera intel·lectual aquest terme, perquè és clar, per les persones que viuen i treballen en el món actiu de la política sona com un terme complex, no és que sigui complex però pot sonar com un terme massa complex. Però sí que estic d'acord que clarament, com a modalitat d'anàlisi, com a manera d'analitzar el que està passant, penso que efectivament és una terminologia excel·lent que podem emprar. Ara bé, com ja he dit a les frases introductòries de la meva exposició, a mi ja em satisfà el terme ocupació, no em molesta massa que la gent l'utilitzi, jo el que vull és acabar amb això, anomenem-lo com l'anomenem, veure com la gent del Shabak i com el soldat israelià o de l'exèrcit israelià surt de la vida dels palestins. Voldria que un dia em pogués despertar de bon matí i que algú em digués "ha desaparegut". Però penso que si ho analitzem de manera correcta, i vostè va per la bona via, pot ser com traduir aquesta anàlisi a un llenguatge polític del carrer, és una de les tasques a la qual ens enfrontem. Estic d'acord que és una terminologia raonable la que vostè ha utilitzat com a marc referencial analític per entendre de què tracta el sionisme i què és Israel actualment. Evidentment és molt difícil de vendre als israelians mateixos això. I això torna a portar-nos la qüestió de com desprogramem persones que s'han beneficiat d'aquest Estat neocolonial perquè la pregunta és "què els oferim a canvi?", i això em remet a la pregunta què poden oferir els palestins a canvi i potser quan la situació comenci a millorar els palestins poden començar a pensar en el que ells ofereixen als jueus, a Israel, després del final de l'ocupació i de l'Estat neocolonial, no només a Cisjordània i a la Franja de Gaza, Israel també és un Estat colonial a Galilea, i els refugiats han de tornar per tal de resoldre el problema, però el que ofereixes als altres també és molt important. Ara bé, penso que encara no hem arribat a aquesta etapa.

P: Quan ha parlat que havia de canviar la manera ... o sigui que hauríem de tenir un altre diccionari, una altra manera d'anomenar-ho, que no és un conflicte sinó que és un que victimitza i l'altre que és víctima i que per això és molt difícil que hi hagi una entesa, un diàleg. La pregunta que li faig a vostè, com a israelià, és, si no hi ha un inconscient col·lectiu de víctima també pel costat d'Israel, llavors és víctima un que victimitza però que també potser se sent víctima i, com diu vostè, és molt difícil de fer canviar aquesta filosofia del sionisme. Com ho veu?

R: Estic d'acord amb vostè, penso que té tota la raó. Un dels problemes és que els israelians s'autoperceben com a víctimes. Té tota la raó. I aquest és un apunt importantíssim que vostè està fent. Un altre punt que podríem afegir és que hi ha una por genuïna dels israelians als palestins, al món àrab, etc., que s'ha de prendre en consideració també, però el confrontar el sentit col·lectiu dels israelians com a víctimes, el confrontar el sentit israelià col·lectiu de por, les seves pors imaginàries o reals, pot ser una tasca molt important com a part de la temptativa global d'assolir la pau a Israel i Palestina. Però això no succeirà, ni tan sols podem seure amb els israelians i parlar sobre les seves pors i la seva sensació de víctimes mentre aquest sistema particularment maligne de megapresó continuï. I jo penso que és molt

important entendre que no tenim temps, m'agradaria poder dir que tenim temps. Del que nosaltres parlàvem, les pors, l'inconscient col·lectiu, la psicologia col·lectiva per tal de tractar aquests problemes necessitem molt de temps, necessitem formació, necessitem una implicació llarga, a llarg termini, amb la gent a la qual vols canviar el seu punt de vista, però no tenim aquest temps. Si esperem fins que això succeeixi molts pocs palestins quedaran a la Franja de Gaza i a Cisjordània o a Israel mateix. I això també serà massa tard pels israelians perquè, com ja he dit, això mai no serà el final de la història, el seu moment també arribarà. I, per tant, com a Sud-àfrica, igual que Sud-àfrica no va desprogramar els blancs i és per això que l'apartheid va col·lapsar-se, no, l'apartheid es va col·lapsar perquè es va forçar a enderrocar-lo, només posteriorment van començar les forces que t'ensenyen que hi ha una nova realitat. Per tant, estic d'acord, de fet no penso que haguem d'esperar, evidentment que podem fer les dues coses alhora, podem començar un procés a llarg termini d'intentar educar i formar la gent, d'implicar-los, però mai oblidis el programa immediat i urgent de canviar la realitat sobre el terreny, perquè això és una cosa que veritablement no pot esperar. I afegiré una altra cosa, qualsevol que conegui els palestins i que conegui l'estil de vida palestina, la societat palestina, compartirà amb mi una gran sorpresa; malgrat tot el que els va succeir, malgrat tot el que els ha succeït, ja estiguin en els territoris ocupats o dins d'Israel, malgrat tot el que els ha succeït, la seva pulsio bàsica, el seu impuls bàsic, el seu desig bàsic, encara és compartir una vida normal amb els jueus a Israel. I això és molt difícil d'entendre, és molt difícil d'entendre com que tan pocs d'ells creuen que la revenja, la venjança, és l'única resposta i l'únic objectiu a la vida. La major part d'ells diuen deixeu-nos viure una vida normal només. No sé si heu sentit a Mustafa Barghotuhi, segurament l'hi heu sentit dir això només, si us plau deixeu-nos dur a terme vides normals, amb dos Estats, tres Estats, quatre Estats, cinc Estats, només deixeu-nos viure una vida normal. I aquesta és la tercera generació de palestins que no han tingut una vida normal sota govern israelià, i quan dic una vida normal vol dir que no han pogut viure al seu poble, no han pogut visitar el seu poble, no han pogut anar a escola, no han pogut rebre un tractament mèdic elemental, no l'any passat sinó en els darrers 40 anys. I malgrat tot això l'impuls fonamental, la pulsio fonamental dels palestins, és dur a terme una vida normal amb els israelians, plegats. No sé si això continuarà amb 40 anys més d'ocupació, 40 anys més de megapresó, de despossecció, de colonització, de genocidi, de destrucció. No estic segur que quedin palestins que estiguin disposats a reconciliar-se amb els jueus que viuen a Israel. Per tant, no ens queda temps, ni tan sols des d'aquest punt de vista.

P: Em suggerien les paraules de l'historiador i de fet veig dues presons aquí, una és la presó material, és la megapresó, o dues megapresons en realitat, no?, i l'altra és la presó construïda pels propis israelians, és la presó del sionisme i la presó d'aquesta ideologia opressora. Per tant aquí el problema és com sortir d'aquesta doble presó. I vostè es referia al paper de la societat civil, de la societat civil occidental, que segurament pot ser molt important, ho ha de ser segurament, però també el paper de la societat civil israeliana, perquè estic convençut que encara que siguin molt pocs, encara que siguin aquestes gotes d'aigua, hi ha persones que comparteixen les seves opinions i, per tant, el problema potser és com connectar aquestes dues societats civils a la pràctica. És a dir, com connectar aquesta resistència.

R: Estic d'acord, és un problema de connexió, però hem de prendre en consideració que el nombre de persones que pensen com jo a Israel és veritablement un nombre molt petit i si fan el que jo faig paguen un preu altíssim. A veure, les persones que fins i tot han tingut més coratge que jo s'han quedat enrere, jo vaig haver de sortir per raons que no vull relatar aquí però és impossible dur a terme la lluita sense el poder que ens doni l'exterior. Aquesta és la connexió, aquest és el lligam, perquè si treballes com treballem nosaltres i veus que la Unió Europea aquest any s'ha plantejat donar a Israel

un estatus preferent, una cosa que només els membres de la Unió Europea tenen, a mi em sembla que això és un premi, un premi per part de la Unió Europea per la megapresó que tenen, i si penses que fins i tot la Unió Europea dóna premis a Israel per la megapresó, ¿com vols que canviï? I si alhora un govern democràticament elegit pels palestins està sent boicotejat el mateix dia en què és elegit, a veure, quan veus aquesta hipocresia europea trobes que encara hi ha moltes coses que s'han de fer a Europa abans de demanar els pocs israelians que s'adhereixen a aquest corrent que desafien la seva ideologia i la seva societat i demanar-los que actuïn.

P: Intentaré ser breu encara que la resposta no ho pugui ser. Jo crec que de tota aquesta conferència una de les coses que més m'ha interessat ha estat aquesta tercera via que al final sortia del moviment social sobretot a Europa, i si pot ser a Estats Units, de recolzament en contra d'aquesta situació tan dramàtica que s'està vivint. El que passa que per una altra banda també crec que Israel i tota la xarxa que teixeix el sionisme està fent un paper de víctima i això no només amb aquest reconeixement per exemple europeu sinó que fins i tot els Estats Units li parla del dret a la defensa. És a dir, aquest moviment europeu que s'està buscant no tindria molt més recolzament des del moment en què hi hagués un aturament de la lluita o de la resposta armada dels palestins? Hi hauria una resposta, potser, amb molt més entusiasme de la societat civil?

R: En termes teòrics penso que vostè té raó, i semblaria assenyat que hi hagués una declaració per part de Hamas, la Yihad Islàmica i Al Fatah que han decidit utilitzar mitjans no violents per resistir l'ocupació, i seria més fàcil d'alguna manera vendre l'opció de boicotejar i de sancionar. D'altra banda, això és només teòric, perquè és poc realista esperar que el poble que està intern en aquesta megapresó, senzillament seguin passivament i continuïn sent assassinats, deportats, abusats i torturats sense cap mena de resposta. Fins i tot els més grans creients en la no violència de l'escola de Gandhi mai van haver de tolerar un abús tan fort i tan gran durant tants anys com els palestins ho han tolerat. Per tant penso que sí, teòricament seria millor, no obstant això, el fet que no és probable que això succeeixi en un futur pròxim no hauria de minvar o afeblir la nostra determinació per empènyer aquesta opció. De fet penso que la situació va en l'altre sentit, és a dir, si més persones a Europa ens demostressin que estan disposades a tractar Israel actualment com van tractar en el passat a la Sud-àfrica de l'apartheid, molts més palestins pensarien que no hi ha necessitat de violència o de resistència violenta.

P: A mi m'agradaria comentar que el juliol de 2007 es va fer una trobada a Madrid, en la qual vostè hi era, sobre la qüestió d'un sol Estat a Palestina i es debatia sobre la solució d'un sol Estat, que posava en evidència el fracàs de la solució dels dos Estats i apostava per una solució com aquesta. Arrel d'això va sortir una declaració de Madrid, i posteriorment em sembla que de Londres, de diversos intel·lectuals que apostaven per aquesta solució i per moltes de les coses de les que ha dit avui el professor Ilan Pappé. A mi m'agradaria que em comentés quin és l'estat de la qüestió de la discussió que es va fer en aquell moment i com es pot evolucionar i com la gent que estem aquí podem treballar en la direcció d'aquest discurs. Moltes gràcies.

R: Gràcies a tu. Efectivament, des de l'Escorial, des de la declaració de Madrid al començament de l'any passat, les coses han evolucionat de manera bastant ràpida i eficaç a l'hora d'expandir el debat sobre la solució d'un únic Estat. Per primera vegada hi haurà una gran conferència al mes de maig de l'any 2009 als Estats Units entre israelians i palestins i altres que donen suport a la solució d'un únic Estat, hi haurà una gran conferència al Canadà al mes de juny, de manera que les persones que estan empenyent el debat d'aquesta opció ara estan arribant a zones on no havien arribat en el passat, incloent-hi el debat a Cisjordània, la Franja de Gaza i Israel mateix. Jo crec

que el que està succeint ara és que hem arribat a un punt molt seriós en què la gent creu, com jo crec, que la solució de l'únic Estat és millor que qualsevol altra solució, senzillament degut a la terrible realitat sobre el terreny i el fet que hi ha molt poc que puguem fer per canviar-ho, a part del que he esmentat aquest vespre -no vull repetir ara tota la ponència. Degut a que no tenim temps, no hi ha res que puguem fer en aquests moments, d'alguna manera, malauradament no tenim temps de traduir idees generals, idees fluïdes sobre un Estat en un programa real. I el que jo veig és que el món acadèmic, el món universitari, el món de l'activisme, es reuneixin i conflueixin a l'hora de debatre seriosament quina aparença tindria la solució d'un únic Estat, com arribaríem aquí. Ha arribat el moment de declarar la solució de dos Estats com a morta, o és prematur? Com podem contactar totes aquestes persones que volien la solució de dos Estats però que ara diuen que és senzillament impossible? Nosaltres creiem en la solució d'un únic Estat, no perquè la solució de dos Estats sigui impossible sinó perquè creiem que és una millor solució. Tot això està succeint, és molt difícil crec jo trobar un camí, però penso que hem de trobar una via, i crec que això és una cosa que ens hem de plantejar cadascun de nosaltres que ens considerem persones compromeses amb la causa palestina. Primer, una acció directa contra el que jo anomeno la megapresó, i aquí crec que no hi hauria d'haver cap mena de diferència si ets una persona que defensa la solució de dos Estats, d'un Estat, si ets de Hamas, o si ets senzillament un jueu progressista, no té importància, totes hem d'estar en aquest arc de Sant Martí de coalició contra la megapresó, malgrat qualsevol diferència i malgrat totes les diferències que puguem tenir, seria estúpid no tenir totes aquestes forces rere un gran front únic per fer que Israel esdevingui un Estat d'apartheid a la ment dels europeus i dels nord-americans. Una segona cosa és el que hem de fer més enllà d'això, i aquí tenim diferències d'opinió entre un únic Estat, dos Estats, persones que volen un Estat laic, un Estat religiós, però haurem de negociar tots. Penso que aquí el truc és ser incloent i no excloent, intentar expandir el cercle de persones que parlen sobre això al màxim, de manera que tothom senti que pot formar part de la construcció d'un futur diferent, no estigmatitzar, no criminalitzar, no demonitzar ningú, ni oferir un altre crim en lloc del crim que ja s'està duent a terme, sinó crear una realitat diferent. Gràcies.